

Matic Di Batista

PET AKCIJ, –1081 METROV

Prvič sem za Brezno spečega dinosavra (BSD) slišal davnega leta 2009, ko sem prvič prisopihal na poletni tabor (no, morda je bilo že kdaj prej na ferajnu, ampak sliši se bolje tako). Mladega nadobudnega jamarja straši že samo ime, potem pa še zgodba (jamarskega) sošolca Krajnca, kako so bivakirali sredi mokrih mrzlih trav nekje na podih, podori, globoka brezna ... No, v tistem času v jamo nisem šel, oziroma se je prej razopremila. Vem pa, da se je že takrat govorilo o močnem prepihu.

Zgodba o BSD je potem postala kot herpes: jame smo se zavedli vsakih nekaj mesecev ali let, ponavadi na poletnem taboru, ko je odpornost padla zaradi takšnih ali drugačnih razlogov. Vedno se je omenilo močan prepih in dejstvo, da ni oddana, kar je pustilo pekoč priokus. Z leti se je izgubila še rdeča nit, ki je povezovala meritve po različnih predalih, in ostal je le še krik Krajnca vsake toliko na poletnem taboru, da bi bilo jamo potrebno ponovno izmeriti. Ali pa morda pozimi, češ kaj rinemo v druge jame, naj gremo Dinosaavra izmeriti.

Čas je mineval in dino-herpesa se je nalezal tudi Jure, pa čeprav ni bil niti blizu jame. Vsaj zadnji dve leti je tudi on obujal in delil bolečino bojda 300 metrov globoke jame z močnim prepihom. Pa ni pomagalo. Raje smo našli skoraj 500 metrov globoko jamo tik ob taboru, da lahko vmes med raziskavami človek skoči na kosilo pod skupno tendu in/ali

odigra partijo šaha, kot je to postalo popularno v zadnjih letih.

Tako smo tlačili odgovornost, da bo potrebno enkrat vse do grebena, pa v jamo, kjer morda niti ne bomo nič novega našli. Povrh vsega bomo morali pa še prek strašnih podorov in skozi krušljiva brezna. Ampak vsega lepega je enkrat konec in tako se je tudi nam vsem ljuba LJ-29 bolj kot ne zaključila in letos v prvem tednu tabora smo začeli z razopremljanjem. In ker »Ko ima hudič mlade ...« se poleg zaprtih nadaljevanj v perspektivnih jamah skisa tudi vreme.

Na tabor 2021 smo se odpravili polni energije in veseli, da se spet lahko družimo in uživamo v svobodi izven domače dnevne sobe. Plani so bili ogromni: LJ-29, P4, en kup novih jam ... No, ena se je kot rečeno zaprla, v drugo pa nismo šli, saj je bilo snega pretekle zime preveč in še konstantno je po njem padal dež. Nekaj novih jam nam je sicer uspelo nabrati, vendar je bil še vedno (vsaj pri nekaterih) prisoten grenak priokus, da bi lahko naredili več.

In spet se pojavi glas bolečine, da v katastru pa manjka ena globoka. No, izgovorov tokrat res ni bilo in dva dneva pred koncem tabora smo se štirje opogumili in odpravili opremit to misteriozno jamo. Pred tem so ekipe locirale vhod in tja spravile en del opreme. Razdelili smo se v dve ekipi: Dave in jaz sva opremljala, Špela in Vid pa merila.

Jama v resnici sploh ni bila tako zelo grozna. Sicer manjša brezna, z izjemo zadnjih dveh, morda treh, te hitro pripelejo na globino 300 metrov, v veliko podorno dvorano. Vmes je en prehod v podoru, ki sicer izgleda precej sumljiv, a je verjetno dovolj trden (prosto po Stariju: Standardi so pa očitno res zrasi v zadnjih letih). Nekaj je tudi mest, kjer je stena precej krušljiva, a z vsako akcijo manj ... Predvsem pa je res ogromno prepaha.

Zaplet: v zadnji dvorani smo našli vrv, ki so jo očitno prvopristopniki pozabili. Vrv vodi v del dvorane, ki se precej spusti, a dno je tam popolnoma zasuto. Eno okno je sicer kakih 15 metrov višje, a bi potrebovali vrv. Povsem drugačna zgodba pa je na severni strani dvorane: tam se dno zopet spusti za kakih 15 metrov in nato še v zasuto brezence, kakih pet metrov. Nad brezencem pa presenečenje. Kar sprva (in s slabo lučjo) izgleda kot poševna stena kamina, se izkaže kot pobočje do prostora na drugi strani. Z močnimi lučmi smo takoj videli, da je prostor precej velik. To odkritje nas je tako šokiralo, da smo šli najprej 50 metrov višje po vrveh in vrgli kamen v vzporedno brezno, da preverimo, če je to ta črnina, ki jo osvetljujemo. Izkazalo se je, da gre za nov prostor. Ker o čem podobnem zgodba o dinosavru ni govorila, je Dave hitro prosto splezal po strmi steni do police, ki je vodila v ... kriki, veselje ... Jama se tam nadaljuje.

Za polico se res odpre večji prostor z

ogromnim kaminom, morda celo dvema. Naprej vodi vodoraven rov, sicer nekoliko manjših dimenzij, dovolj, da zopet začutimo močan prepih. Tega rova je bilo še kakih sto metrov proti severu, do nove dvoranice na dnu visokega kamina. Pri strani pa nadaljevanje. Poleg tega rov večkrat preči prehode v nižje nivoje, kjer je slutiti vodo. Na tokratni akciji smo imeli ravno dovolj opreme, da smo dosegli dno. Še zadnje stopnjo smo morali opremiti s koncem, ki so nam ga na dnu pustili prvopristopniki. Tako da je bil čas za vesel povratek na površje.

Glavni problem Dinozavra je njegova lega, saj se nahaja tik pod grebenom, ki vodi na Visoki Kanin. Bolj natančno pod Kaninskim Vršičem. To pa pomeni, da je pot do tabora relativno dolga. Kljub vsem bližnjicam te pošteno utruji. A vseeno smo z veseljem odnesli vest do tabora. Novica je bila dobro sprejeta in že smo sestavljali plane za drugo akcijo, kar naslednji dan.

Tokrat ekipa petih: Špela, Jure, Dave, Matevž Jr. in jaz, napade nove dele. Špela in Matevž sta merila v novih horizontalnih delih, ki se vztrajno nadaljujejo na sever, proti Italiji. Ostali smo začeli z opremljanjem enega od brezenc, ki preseka horizontalne dele. Tu je sledila pravljičica za raziskovanje. Iz enega brezna smo se spuščali v drugo, prek ogromnih kanjonov smo na tisti akciji pristali še sto metrov nižje. Tam nam je zmanjkalo opreme. Za naslednjič smo pustili pa kar dve nadaljevanji – eno v mokrem meandru, polnem vode, in drugega v ogromnem, suhem kanjonu. Zanimivo je bilo, da je kakih 50 metrov višje iz vseh strani v jamo pridrla voda. Te je bilo na zadnji točki že zelo veliko.

Uspeh tabora je bil vsekakor dosežen, saj je verjetnost, da bo jama končno registrirana, sedaj precej večja. Poleg tega je še sto metrov globlja.

Je pa z raziskovanjem takih jam problem, saj se tokrat nismo okužili z dinozavrovim herpesom, ampak z vsem znano virozo, ki povzroča vročično raziskovanje. Posledično smo se že en teden kasneje vrnili in nadaljevali z raziskavami. Lojze, Špela in jaz smo nadaljevali z istim tempom in v jamo zmetali vso opremo, ki smo jo prinesli do jame, in tisto, ki nas je pred jamo čakala od prejšnje akcije. Še en čas smo sledili vodi, nato pa smo se odločili za bolj suho pot. Čeprav je bila tista z vodo prav tako prehodna. Gre pa jama ves čas v podobnem slogu: ne preveč široka brezna, globoka tudi 50 metrov in več, vmes pa kak meander, ki je na mestih ravno dovolj širok, da je še prehodan. Pri izhodu iz jame, ko smo bili še vsi malo vročični od raziskovanja, se je porodila skoraj perverzna misel: do sedaj smo v jami zapravili tri akcije, da smo prišli do globine 500 metrov. Kaj, če poskusimo jamo porinit do jurja v petih?!? Trenutek tišine, nato pa smeh in smo šli na pivo v bivak.

Teden kasneje spet stojim pred vhodom v jamo. Tokrat smo 300 metrov štrika do jame tovorili skupaj z Darjo, Juretom in Perotom. Cilj je bil priti čim globlje in nekje v ozadju je še vedno tista misel s konca prejšnje akcije. O jami sploh ne bi izgubljal preveč besed, saj se nadaljuje precej podobno: Relativno ozka, a globoka brezna in meandri. Le da je bil sedaj en meander že kar precej dolg, zadnje brezno pa je nakazalo, da bo verjetno preseglo sto metrov – Jure je namreč obvisel kakih 40–50 metrov nad naslednjo polico. Brezno je sicer kar imponantno, saj se vanj zliva voda iz prej omenjenega meandra, in sicer v lepem slapu, ki nato pada kakih 40–50 metrov po zraku. Poimenovali smo ga 151. HEESK - po helikopterski eskadrilji, ki nam je poleti pomagala s transportom opreme. In globina? Tokrat je šlo vse do –750 metrov.

Sedaj je postala stvar že precej osebna, mi ali jama. Kdo bo koga, –1000 ali podor/meander/sifon/...? Ker smo kar naenkrat postali veliki optimisti, sva z Juretom v začetku septembra znosila do vhoda kar zajetno količino štrika. Pot je bila še posebej zanimiva, saj žičnica ni obratovala. Jure pa se je opogumil in peljal svojo Dacio Duster na testno vožnjo. Dosegla sva skoraj zgornjo postajo gondole. S čimer si Dacia Duster sigurno zasluži naziv jamarskega avta 2021. Ravno ko sva dosegla jamo, se je Gora razjezila in naju spodila s prvimi snežinkami. Vse je bilo na mestu, naj se igre začnejo.

11. 9. smo bili pripravljeni na vходу v dveh ekipah: Špela, Ester in David so šli raziskovat suhi kanjon z druge akcije. Darja, Jure, Pero in jaz pa na najnižjo točko. Globinski ekipi je bilo dodeljenih 420 metrov vrvi in ogromno pritrdišč. Bolj kot ne v tišini in zelo tekoče (saj smo jamo vsi že dobro poznali) smo se prekotatili do brezna HEESK. Napetost je naraščala in hkrati tudi globina – HEESK je skupaj z eno polico presegel globino 200 metrov. Nato pa SPET ozek meander. Po prvem ogledu sem se že prestrašil, da je to to, pa je Jure le našel prehod v spodnji nivo, ki gre v precej neuglednih dimenzijah naprej. Spet brezno, spet meander. Jaz opremljam, Jure nabira metre, saj je vmes skakal do merilne ekipe (Darje in Perota) po opremo, ki jo je dinozaver lačno goltal. Ko sem začel opremljati z zadnjimi stotimi metri vrvi, so me merilci dohiteli. Ko sem se spuščal proti dnu zadnjega brezna, pa zaslišim nad seboj krike veselja, saj jim je telefon povedal, da smo po meritvah sodeč presegli –1000 metrov. Izplen: na koncu smo zmerili do globine 1040 metrov. Sledil je spet ozek meander in nihče ni imel energije, da bi pomolil nos vanj. Tako smo polni nevednosti zapustili dno in se podali na dooolgo pot proti površju.

Ne vem, če zares kaj šteje, pa vseeno je bilo lepo videti, da smo s skupnimi močmi tako hitro dosegli tako globino. Že če začnemo s prvopristopniki, ki so v zgornjih delih vložili verjetno veliko dela in razširili prehode, da smo se sedaj le sprehodili čez. Ekipa so nosile opremo do jame. Skrbele na bivaku, da je raziskovalce pričakal topel obrok, in vse spodbude članstva so pripomogle k temu lepemu rezultatu. V resnici ni bilo samo pet akcij, bilo jih je še precej več. O petih govori ta članek.

Po drugi akciji. Foto: Jure Bevc

Jama ni dolgo čakala na nov obisk. Kot se za 2021 spodobi, nam je dež zopet prekrizal velike plane za jesenske praznike. Celotedenska akcija je bila skrčena na prvi vikend. Korona in druge obveznosti so zdesetkale ekipe in na koncu se nas je šest le odpravilo v BSD. Tokrat je zaradi reorganizacij ekip Pero gentlemano odstopil mesto Matevžu in tako smo s Špelo, ki je zaradi kalvarije s čeljustjo spustila prejšnje akcije, spet napadli dno. Tinkara, Matt in Pero pa so nadaljevali v »suhem« kanjonu.

Po meandru, ki si ga zadnjič nismo upali pogledati, se jama sicer spet nekoliko odpre v nekaj stopenj. A žal se potem neprodušno zapre v zablatenem in zalitem dnu. Precej nespektakularno, nekako v stilu teh delov. Odločili smo se, da se čim bolj otovorimo, in z muko smo prenesli večino opreme nekje do 500 metrov globine v upanju, da je bila druga ekipa uspešnejša. In je bila. Suhi kanjon je kar naenkrat postal precej moker. Se pa voda zliva v velika brezna in na koncu so obstali na polici, kjer se za prehodom vidi ogromen, črn prostor. Veliko upanje ostaja.

Kot sem že na listo napisal: Blitzkrieg v dinozavra se je končal. Čas je za umik in napad na novi fronti. Jama je sedaj globoka 1082 in dolga 2183 metrov. Nadaljevanje je! Vsaj po pripovedovanju je meni osebno celo bolj všeč kot pa deli, po katerih smo prišli do jurja. Če se bo nadaljevalo v podobnem slogu, morda najdemo novo pot proti dolini. Vsekakor pa nas čaka še veliko lepih raziskovalnih trenutkov v prebujenem dinozavru. |

Zgoraj: Fossilni rovi v novih delih na –300 metrih. Foto: Špela Borko. Sredina: Precej neugledna luža na –1082, v kateri pa živi (verjetno) še neopisana vrsta postranic. Spodaj: 220 metrov globoko brezno 151. HEESK. Foto: Matic Di Batista

